

KANCELARIA ADWOKACKA
Adw. Paulina Miśta-Grobarek
90-530 Łódź, ul. Wólczańska 168 lok. 1
email:kancelariapmg@gmail.com
tel. 603-393-235

Łódź, dnia 28.04.2022 r.

Trybunał Konstytucyjny
Rzeczypospolitej Polskiej

ul. Jana Christiana Szucha 12a
00-918 Warszawa

Skarżący: D K

repr. przez Adw. Paulinę Miśta-Grobarek
Kancelaria Adwokacka w Łodzi,
ul. Wólczańska 168 lok. 1, 90-530 Łódź
Nr wpisu 905

Skarga konstytucyjna.

W imieniu skarżącego, którego pełnomocnictwo załączam, wnoszę:

1) o uznanie Art. 15zss1 ust. 1 pkt 4 Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych- Dz. U. 2020 poz. 374 - za niezgodny :

- z Art. 45 ust. 1 Konstytucji

- z Art. 45 ust. 1 Konstytucji w związku z Art. 2 Konstytucji

- z Art. 45 ust. 1 Konstytucji w związku z Art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (dalej: EKPCz)

- z Art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (dalej: EKPCz)

2) uznanie Art. 235.2 § 1 pkt 2 i 5 Ustawy Kodeks Postępowania Cywilnego - Dz. U. 1964 Nr 43 poz. 296 – za niezgodny

- z Art. 45 ust. 1 Konstytucji

3) na podstawie art 79 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072, ze zm.; dalej: u.o.t.p. TK) wnoszę o wydanie postanowienia wstrzymującego wykonanie wyroków I i II instancji przez Trybunał -wyroku Sądu Okręgowego w Ł z dnia kwietnia 2021 r. (sygn. akt) oraz wyroku Sądu Apelacyjnego w Ł z grudnia 2021 r. (sygn. akt).

4) Wnoszę o zasądzenie na rzecz skarżącego kosztów postępowania z uwzględnieniem kosztów zastępstwa advokackiego oraz kosztów stawiennictwa na rozprawie.

Uzasadnienie

Pozwem z października 2020 r. skarżący wniósł do Sądu Okręgowego w Ł powództwo o uznanie za bezskuteczne wypowiedzenia umowy dzierżawy. W toku postępowania oddalono wniosek powoda o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron wskazując, że okoliczności na jakie miały być słuchany powód wynikają z dowodów doręczonych przez stronę pozwaną (skuteczność doręczenia pisma).

Wyrokiem z kwietnia 2021 r. Sygn. Akt powództwo oddalono w całości. Od zapadłego w sprawie orzeczenia skarżący wniósł apelację z maja 2021 r. Poprzez pełnomocnika jak i apelację własną.

Wyrokiem z grudnia 2021 r. oddalono apelację powoda oraz apelację wniesiono przez pełnomocnika pod Sygn. Akt . Ostateczne orzeczenie w postaci w/w wyroku zostało doręczone skarżącemu w dniu 1.02.2022 r. Zgodnie z przepisami k.p.c. zaskarżone orzeczenie jest ostateczne i prawomocne.

Od powyższego orzeczenia została złożona skarga kasacyjna, która przysługiwała powodowi w przedmiotowej sprawie. Skarżący wyczerpał przysługujące mu środki odwoławcze. Odpis orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie został doręczony ówczesnemu pełnomocnikowi powoda w dniu 1 lutego 2022 roku r.

Oznacza to iż zgodnie z Art. 77 ust. 2 Ustawy o postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym termin do wniesienia skargi konstytucyjnej rozpoczął swój bieg w dniu 1.02.2022 roku.

List przedmiotowy został doręczony pełnomocnikowi skarżącego najprawdopodobniej w trybie tzw. EPO czyli elektronicznego potwierdzenia odbioru. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 października 2017 r. w sprawie szczegółowego trybu i sposobu doręczenia pism sądowych w postępowania cywilnym wskazuje iż :

§ 13a. 1. Jeżeli warunki techniczne sądu wysyłającego oraz operatora na to pozwalają, formularz potwierdzenia odbioru, o którym mowa w § 2 ust. 2, ma postać elektroniczną i jest

przekazywany za pomocą systemu teleinformatycznego służącego do obsługi elektronicznego formularza potwierdzenia odbioru sądu wysyłającego.

Ewentualnie doręczenie wyroku z uzasadnieniem nastąpiło przez system informatyczny - Portal Informatyczny Sądu Okręgowego Apelacji Ł (tzw. PISO). Okoliczność ta miała miejsce w dniu 1.02.2022 roku.

Skarżący podnosi co następuje :

W przedmiotowej sprawie występują dwa odrębne zagadnienia, które stanowią odrębny zakres zaskarżenia.

Ad. 1) Zakres ingerencji ustawy związanej z zapobieganiem rozprzestrzenianiu się COVID-19 w prawo strony do rozpoznania sprawy przez prawidłowo obsadzony Sąd oraz zasady niezmienności składu.

Przystępując do rozważań dotyczących pierwszego z zakresów zaskarżenia podnieść należy iż Art. 15 z z s 1 ust. 1 pkt 3 tarczy antykryzysowej w brzmieniu od dnia 3 lipca 2021 roku stanowi, iż w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 oraz w ciągu roku od odwołania ostatniego z nich, w sprawach rozpoznawanych według przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego, zwanej dalej "Kodeksem postępowania cywilnego": w pierwszej i drugiej instancji sąd rozpoznaje sprawy w składzie jednego sędziego; prezes sądu może zarządzić rozpoznanie sprawy w składzie trzech sędziów, jeżeli uzna to za wskazane ze względu na szczególną zawilłość lub precedensowy charakter sprawy.

Art. 6 ust. 2 ustawy zmieniającej stanowi, że **sprawy, które przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy sąd rozpoznawał w składzie innym niż jednego sędziego, w dalszym ciągu prowadzone są przez tego sędziego, któremu sprawa została przydzielona jako referentowi, do zakończenia sprawy w danej instancji.**

W przypadku kolizji dwóch wskazanych norm, należy rozważyć ich zakres obowiązywania z uwzględnieniem norm kolizyjnych, ale włączając w to także normę konstytucyjną wyrażoną w art. 45 ust. 1 Konstytucji.

W niniejszej sprawie także zachodzi taka potrzeba, ponieważ postępowanie odwoławcze zostało wszczęte przed wejściem w życie ustawy zmieniającej, został wyznaczony 3 osobowy skład sędziowski, a wskutek nowelizacji skład ten został ograniczony do jednego sędziego.

W zarzucie skarżącego, na gruncie dynamicznie zmieniających się ostatnio uregulowań procesowych, tłumaczonych potrzebą zagwarantowania sprawności wymiaru sprawiedliwości, wyłoniło się zagadnienie prawne związane z wprowadzeniem ustawą z 28 maja 2021 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw art. 15 z z s 1 ust. 1 pkt 4 tarczy antykryzysowej oraz przepisu przejściowego art. 6 ust. 2 ustawy zmieniającej.

Mianowicie, czy skoro art. 15 z z s 1 ust. 1 pkt 4 tarczy antykryzysowej oraz art. 6 ust. 2 ustawy zmieniającej, nakazujące zmianę składu sądu z trzech sędziów na jednego sędziego już po wszczęciu postępowania w danej instancji i wyznaczeniu składu orzekającego, ma zastosowanie do spraw wszczętych przed wejściem w życie ustawy zmieniającej, w których skład 3 osobowy został już wyznaczony – to czy nie narusza to

konstytucyjnych zasad stanowienia prawa w demokratycznym państwie prawa (Art. 2 Konstytucji), a w szczególności prawa do właściwego Sądu (Art. 45 ust. 1 Konstytucji) – z uwagi na naruszenie w toku postępowania zasady niezmienności składu orzekającego.

Treść przywołanych przepisów nie budzi wątpliwości. W okresie po dniu wejścia w życie ustawy tj. 3 lipca 2021 roku doszło do zmiany składu sądu rozpoznającego sprawy w postępowaniu cywilnym, o ile były one rozpoznawane w składach kolegialnych, przy czym możliwość ich utrzymania uzależniona jest od decyzji prezesa sądu.

Tak też stało się w sprawie skarżącego, ponieważ początkowo do czasu wejścia w życie tych przepisów, po wniesieniu apelacji do jej rozpoznania został wyznaczony skład 3-osobowy, który następnie w myśl w/w przepisów został zmieniony na skład 1-osobowy. Jednoznaczne brzmienie przepisów nie może jednak przesądzać o ich zgodności z Konstytucją.

We współczesnej doktrynie prawa zasada *clara non sunt interpretanda* uznawana jest za nieadekwatną i niewystarczającą w proccsie wykładni. Przyjęcie tej zasady **prowadzi do osłabienia zaufania do wymiaru sprawiedliwości i państwa**, zamykając możliwość rozważenia argumentów pozwalających na podważenie wyników wykładni gramatycznej ze względu na ich kolizję z wartościami, których realizacji prawo powinno służyć. Stąd weryfikacja ich konstytucyjności nie może zostać ograniczona jedynie do ich jednoznacznego brzmienia. Zachodzi także konieczność zweryfikowania treści tych przepisów w świetle funkcjonalnych reguł wykładni (*omnia sunt interpretanda*). Rozstrzygnięcie tego zagadnienia prawnego należy oprzeć na problematyce prawa do sądu, ustrojowej zasady niezmienności składu oraz procesowej zasady kolegierności składu sądu w postępowaniu odwoławczym.

Zgodnie z art. 45 ust. 1 Konstytucji każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki **przez właściwy**, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Sąd właściwy to taki, który jest właściwy do rozpatrzenia sprawy ze względu na jego właściwość rzeczową, miejscową i funkcjonalną, ale również orzeka we właściwym składzie i w zgodzie ze swoją kompetencją.

Art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (dalej: EKPCz) zobowiązuje państwa - strony Konwencji do takiego zorganizowania własnego wymiaru sprawiedliwości, aby sądy i procedury sądowe spełniały wszystkie wymagania wynikające z tego przepisu. W świetle orzecznictwa ETPC za sąd w rozumieniu art. 6 ust. 1 można zatem uznać tylko taki organ, który spełnia następujące przesłanki:

a) organizacyjne, a mianowicie jest ustanowiony ustawą, niezawisły (niezależny) i bezstronny oraz pełni funkcję sądenia, tj. ma kompetencję rozstrzygania spraw należących do jego właściwości, na podstawie rządów prawa,

b) proceduralne, a mianowicie postępowanie przed sądem jest przewidziane prawem,

c) funkcjonalne, a mianowicie ma on pełną jurysdykcję w sprawach należących do jego właściwości i kompetencję do podejmowania prawnie wiążących orzeczeń, które nie mogą być zmieniane lub uchylane przez władze niesądowe.

Na gruncie art. 6 ust. 1 EKPCz, kwestia prawidłowego składu orzekającego, zawarta jest w sformułowaniach "rozpatrzenie sprawiedliwe" przez "sąd ustanowiony ustawą". Naruszeniem omawianej normy będzie rozpoznanie sprawy przez taki sąd, którego skład będzie sprzeczny z przepisami ustawowymi, czy to procesowymi, czy to ustrojowymi. Już

tylko powyższe skrótowe spostrzeżenie poddaje w wątpliwość zapewnienie projektodawcy ustawy zmieniającej, że "Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej." czy też innymi przepisami konwencji międzynarodowych.

Zaakcentować w tym miejscu należy, że powszechnie przyjmuje się, iż skład kolegiálny sądu zapewnia wyższy standard orzeczniczy, a tym samym realizuje na wyższym poziomie zapewnienie stronom prawa do sądu w aspekcie prawa do rzetelnego postępowania i prawa do wyroku. Skład kolegiálny stanowi gwarancję niezależności sądu i wzmocnienie jego niezawisłości oraz wnikliwego i wszechstronnego rozpoznania sprawy. Skład sądu orzekający jednoosobowo jest bardziej narażony na ewentualne naciski oraz inne próby bezprawnego wywierania wpływu na sposób procedowania oraz treść rozstrzygnięcia. W związku z korzyściami płynącymi z kolegiálnego rozpoznawania spraw w polskim prawie procesowym cywilnym regułą jest, że w postępowaniach odwoławczych sąd rozpoznaje sprawy w składzie 3 sędziów. **Omawiane zmiany doprowadziły więc do obniżenia standardu ochrony prawnej w sprawach rozpatrywania środków zaskarżenia – w toku trwania tych postępowań.**

W kontekście orzecznictwa TSUE wskazać należy, iż **państwo ma prawo reorganizować sądownictwo**, w tym także co do składu sądów. Nie może jednak przy tym dopuścić do pogorszenia ustawodawstwa w tej dziedzinie od momentu swojej akcesji do Unii Europejskiej oraz doprowadzić do obniżenia ochrony wartości Unii i osłabienia zasady rządów prawa (non-regression principle, art. 2 TUE).

Realizując tę zasadę, do ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych w **Art. 47b ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych wprowadzono zasadę niezmienności składu**. Zgodnie z tą zasadą zmiana składu może nastąpić jedynie wyjątkowo. Wraz z zasadą losowego przydziału spraw wprowadzoną na mocy tej samej ustawy, pomyślana jest ona jako istotna gwarancja prawa do sądu właściwego w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji. Nie ma zatem wątpliwości, że prawo do sądu, oznacza nie tylko prawo do składu sądu ukształtowanego zgodnie z prawem zapewniającym jego niezależność, ale i także **stabilność**.

Omawianymi przepisami, ustawodawca poddał wątpliwość umacnianą wcześniej przez niego zasadę kolegialności i niezmienności składu. Mało przekonujące wydaje się także uzasadnienie wprowadzenia tych zmian oparte na konieczności ograniczenia zagrożenia epidemicznego, jakie stwarzają 3 osoby w składzie orzekającym zamiast jednej. Nie ma także usprawiedliwienia dla określenia czasu obowiązywania przepisu również w okresie roku po ustaniu stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii – pozostawiono bowiem jednocześnie składy kolegialne w sądach administracyjnych i w Sądzie Najwyższym.

Zgodnie z art. 47b *Prawa o ustroju sądów powszechnych* zmiana składu może nastąpić w przypadku trwałej albo długotrwałej przeszkody w rozpoznaniu spraw w dotychczasowym składzie lub przeszkody o charakterze nagłym, gdy konieczność podjęcia czynności w sprawie wynika z odrębnych przepisów lub przemawia za tym względ na sprawność postępowania. Przeszkody te powinny mieć charakter rzeczywisty. Tymczasem, jak wynika z powyższych rozważań, ustawodawca tylko iluzorycznie posługuje się koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa epidemicznego. **Konieczne jest więc rozstrzygnięcie i tej kolizji między przepisami poprzez kontrole konstytucyjną normy, której działanie zdaje**

się naruszać standard Art. 45 ust. 1 Konstytucji i innych wzorców powołanych w petitum skargi.

Inaczej mówiąc powstaje pytanie, czy konstytucyjna i traktatowa zasada prawa do sądu, może być naruszana ustawą epizodyczną, której *ratio* nie zasługuje na aprobatę w przedmiotowych okolicznościach.

W tym miejscu należy także zaakcentować konsekwencje dokonanych zmian legislacyjnych dla postępowania odwoławczego wywołanego apelacją skarżącego.

Art. 45 ust. Konstytucji daje każdemu prawo do sądu, rozumianego m.in. jako prawo do rozpoznania sprawy przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Właściwy oznacza również sąd o właściwym składzie. Naruszenie tej zasady, a także wyrażonej w art. 6 ust. 1 EKPCz zasady prawa do rzetelnego procesu, polega zatem także na rozpoznaniu sprawy przez sąd, którego skład będzie niezgodny z ustawą, niezależnie czy mamy na myśli przepisy ustrojowe czy proceduralne. Konsekwencją naruszenia tej zasady na gruncie procedury cywilnej jest nieważności postępowania, o której mowa w art. 379 pkt 4 *Kodeksu postępowania cywilnego*.

Warto w tym miejscu podkreślić, że powszechnie przyjmuje się, iż skład kolegialny sądu zapewnia wyższy standard orzeczniczy, a tym samym realizuje na wyższym poziomie zapewnienie stronom prawa do rzetelnego postępowania. Skład kolegialny stanowi gwarancję niezależności sądu i wzmocnienie jego niezawisłości. Realizacją tych gwarancji było wprowadzenie reguły kolegiального rozpoznawania sprawy w postępowaniu odwoławczym w składzie 3 sędziów.

Obok zasady kolegialności, ustawodawca przyjął wraz z zasadą losowego przydzielania spraw **zasadę stałości składu orzekającego**, uchwalając art. 47b *Prawa o ustroju sądów powszechnych*, zgodnie z którym zmiana składu sądu może nastąpić tylko w przypadku niemożności rozpoznania sprawy w dotychczasowym składzie albo długotrwałej przeszkody w rozpoznaniu sprawy w dotychczasowym składzie. Łączne stosowanie tych dwóch zasad (losowości i stałości) ma zapewnić również bezstronność sądu, równość stron i zewnętrzną transparentność w przydziale spraw.

Tymczasem wprowadzając zmiany w składach sędziowskich ustawodawca sam zaprzeczył wcześniej ustanowionym zasadom, **jednocześnie nie derogując ich z systemu prawnego**.

Co do wątpliwości pobudek jakimi kierował się ustawodawca szerzej wypowiedział się Sąd Okręgowy w Katowicach, kierując do Sądu Najwyższego pytanie prawne z dnia 21 października 2021 roku (Sygn. Akt IV Ca 311/21).

Brak jest rzetelnego *ratio legis* wprowadzanych zmian a nadto równoczesne funkcjonowanie wzajemnie się wykluczających norm prawa, nakazuje uznanie iż zaskarżona norma prawna wprowadzona została do porządku prawnego z naruszeniem zaasad demokratycznego państwa prawa, a jednocześnie w sposób podważający „zaufanie do wymiaru sprawiedliwości i ustawodawcy. Narusza ona także prawo do rzetelnej procedury sądowej i jej niezmienności „w toku” postępowania.

W zarzucie skarżącego Art. 15 z.zs1 ust. 1 pkt 4 „tarczy antykryzysowej” dopuszczająca zmianę składu na jednoosobowy, a tym bardziej w sytuacji gdy skład 3 osoby został już wyznaczony w postępowaniu odwoławczym, jest sprzeczny z

- z Art. 45 ust. 1 Konstytucji

- z Art. 45 ust. 1 Konstytucji w związku z Art. 2 Konstytucji
- z Art. 45 ust. 1 Konstytucji w związku z Art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (dalej: EKPCz)
- z Art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (dalej: EKPCz)

B) W zakresie drugiego z podniesionych zarzutów skarżący podnosi co następuje.

Wywodząc zarzut niekonstytucyjności przepisów normujących tryb gromadzenia materiału dowodowego przez sąd, rozważyć należy tryb procedowania Sądu I instancji. W celu prawidłowego zaakcentowania problemu należy więc na wstępie zacytować treść norm ustawy regulującej postępowanie dowodowe :

*§ 1. Rozprawa odbywa się w ten sposób, że po wywołaniu sprawy strony - najpierw powód, a potem pozwany - zgłaszają ustnie swe żądania i wnioski oraz **przedstawiają twierdzenia i dowody na ich poparcie**. Strony mogą ponadto wskazywać podstawy prawne swych żądań i wniosków. Na żądanie prokuratora sąd udziela mu głosu w każdym stanie rozprawy; art. 62 odpowiednie stosowanie przepisów o prokuratorze i przepisów o interwencji ubocznej nie stosuje się.*

*§ 2. Każda ze stron jest obowiązana do **złożenia oświadczenia co do twierdzeń strony przeciwnej dotyczących faktów**. Strona jest przy tym obowiązana wyszczególnić fakty, którym zaprzecza.*

§ 2¹. Sąd poucza stronę niezastępowaną przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej o treści art. 162 wpisanie do protokołu posiedzenia zastrzeżeń stron § 1, art. 205¹² przytaczanie twierdzeń i dowodów przez stronę § 2, art. 229 fakty przyznane przez stronę przeciwną i art. 230 domniemanie przyznania faktów.

§ 2². Sąd poucza strony o możliwości ugodowego załatwienia sporu, w szczególności w drodze mediacji.

§ 3. Ponadto rozprawa obejmuje, stosownie do okoliczności, postępowanie dowodowe i roztrząsanie jego wyników.

Polskie prawo procesowe nie przewiduje procedowania nad twierdzeniami stron, **ale nad faktami**, które Sąd jest w stanie ustalić z **przeprowadzonych dowodów, obejmujących swoim zakresem również zeznania stron**. Potwierdza to treść zarówno Art. 277 KPC jak i Art. 231 KPC.

*Art. 227. Przedmiotem dowodu są **fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie***

*Art. 231. Sąd może uznać za ustalone **fakty mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy**, jeżeli wniosek taki można wyprowadzić z **innych ustalonych faktów (domniemanie faktyczne)**.*

Przy czym obowiązek ustalania faktów za pomocą zebranych w sprawie dowodów jest jednym z podstawowych obowiązków Sądu, co wynika z Art. 233 w brzmieniu :

Art. 233. § 1. Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału.

W tym świetle istotne znaczenie ma okoliczność, iż zgodnie z Art. 299 KPC *Jeżeli po wyczerpaniu środków dowodowych lub w ich braku pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, sąd dla wyjaśnienia tych faktów może dopuścić dowód z przesłuchania stron.*

Z treści normy prawnej wynika iż przesłuchanie strony **ma charakter środka dowodowego**, z którego wynikać mogą określone okoliczności faktyczne – udowodnione następnie przez stronę. Nie jest to forma wysłuchania opinii i twierdzeń, ale sposób na dowodzenie okoliczności wskazanych w pozwie lub odpowiedzi na pozew.

Jak wskazuje zarówno logika jak i doświadczenie życiowe dowody przedstawione przez strony często mogą być ze sobą pozornie sprzeczne, albo przedstawiać wadliwy lub niepełny stan rzeczy. Jest bowiem oczywistym iż każda ze stron procesu chce dostarczyć dowodów na poparcie tez własnych, a nie tez przeciwnika procesowego.

Co więcej, często zdarza się iż dowody dostarczone przez jedną ze stron w sposób wydawałoby się całkowity potwierdzają jej twierdzenia i dopiero konfrontacja z pozostałym materiałem dowodowym pozwala na obalenie twierdzeń i zarzutów jednej ze stron procesu.

W przedmiotowej sprawie jest to o tyle istotne, iż jak wskazuje się w powszechnie przyjętej doktrynie jak i judykaturze wyrażonej w Art. 6 KC, reguły rozkładu ciężaru dowodu **nie można rozumieć w ten sposób**, że zawsze, bez względu na okoliczność sprawy, obowiązek dowodzenia wszelkich faktów o zasadniczym dla rozstrzygnięcia sporu znaczeniu **spoczywa na stronie powodowej**. Jeżeli powód wykazał wystąpienie faktów przemawiających za słusnością dochodzonych pretensji, wówczas to **pozwanego obarcza ciężar udowodnienia ekscencji i okoliczności uzasadniających jego zdaniem oddalenie powództwa**.

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2011 r., Sygn. Akt I BP 3/11 , wskazano iż *powołany przez skarżącą przepis prawa materialnego, jakim jest art. 6 k.c., w myśl którego ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie wywodzącej z tego faktu skutki prawne, nie wyczerpuje całej problematyki reguł rozkładu ciężaru dowodu oraz inicjatywy dowodowej stron i sądu, albowiem zagadnienie to ma także swój wymiar procesowy, zwłaszcza w kontekście unormowań art. 3, art. 213 oraz art. 227 i nast. k.p.c. Zagadnienie to - wobec treści sformułowanego w skardze zarzutu - wykracza jednak poza ramy niniejszych rozważań. Skarżąca trafnie natomiast łączy wykładnię art. 6 k.c. z interpretacją innego przepisu prawa materialnego, jakim jest art. 415 k.c. Reguła rozkładu ciężaru dowodu ma wszakże nie tylko podmiotowy, ale i przedmiotowy aspekt. Dla właściwego oznaczenia osoby obarczonej obowiązkiem dowodzenia niezbędne jest wcześniejsze określenie przedmiotu dowodu. W świetle art. 227 k.p.c. przedmiotem dowodu są zaś fakty (czyli wszelkiego rodzaju zjawiska i zdarzenia występujące w czasie i przestrzeni, zarówno byłe jak i współczesne, dotyczące tak świata zewnętrznego jak i stanów psychicznych) istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, a ich istotność wynika z faktycznej i prawnej podstawy powództwa. Zatem to hipoteza normy zawartej w przepisie prawa materialnego, z którego wywodzone są roszczenia pozwu, wyznacza rodzaj i zakres okoliczności faktycznych, od których zaistnienia uzależniony jest skutek określony w dyspozycji tejże normy. Wyrażonej w art. 6 k.c. reguły rozkładu ciężaru dowodu nie można jednak rozumieć w ten sposób, że zawsze, bez względu na okoliczność sprawy, obowiązek dowodzenia wszelkich faktów o zasadniczym dla rozstrzygnięcia sporu*

*znaczeniu spoczywa na stronie powodowej. Jeżeli powód wykazał wystąpienie faktów przemawiających za słusnością dochodzonych pretensji, wówczas to **pozwanego obarcza ciężar udowodnienia ekscencji i okoliczności uzasadniających jego zdaniem oddalenia powództwa** (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 1982 r., I CR 79/82, niepublikowany).*

W sprawie stanowiącej podstawę złożenia skargi konstytucyjnej Sąd I instancji oddalił wnioski procesowe powoda (w tym wniosek o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania strony powodowej) przyjmując, iż z treści dokumentów zawartych w odpowiedzi na pozew jednoznacznie wynika stan faktyczny związany z doręczeniem pisma wzywającego do uregulowania zaległości czynszowych pod rygorem wypowiedzenia umowy.

Tymczasem okoliczność ta była sporna między stronami, albowiem skarżący podnosił iż doręczenia do rąk osoby czynnej nie dokonano w lokalu przedsiębiorcy, ale „na ulicy” poza obszarem nieruchomości skarżącego i to osobie, co do której listonosz miał przeświadczenie iż może być pracownikiem skarżącego podczas gdy nim nie była, jak również nie była umocowana do odbioru korespondencji kierowanej do powoda.

Sąd I instancji oddalił wnioski dowodowe skarżącego zmierzające do wykazania tej okoliczności podnosząc, że ich przeprowadzenie przedłużyłoby postępowanie oraz iż sam fakt doręczenia pisma nie jest sporny gdyż wynika z dokumentu.

Zważyć jednak należy, że w polskim prawie procesowym opartym na normie Art. 45 ust. 1 Konstytucji, każdy ma prawo do **rzetelnego postępowania procesowego**, w którym Sąd „sprawiedliwie rozpozna sprawę”. Wyznacznik przesłanki „sprawiedliwie” zdaje się tu górować nad wyznacznikiem „bez zbędnej zwłoki”, który przecież nie oznacza „natychmiast”. Jeśli więc skarżący chciał zanegować dowodem skutek doręczenia, a nie tylko fakt doręczenia pism określonej osobie -to winien mieć taką możliwość zgodnie z zasadami rzetelnej procedury w demokratycznym państwie prawa. Wniosek o przesłuchanie powoda w charakterze strony został również złożony we właściwym czasie i był popierany przez pełnomocnika powoda na dalszym etapie postępowania.

Jak wywiódł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 marca 2016 r. w sprawie pod Sygn. Akt I CSK 144/15 *pominięcie dowodu na podstawie art.217 §3 k.p.c. może mieć miejsce jedynie wówczas, gdy okoliczności faktyczne zostały wyjaśnione zgodnie z twierdzeniami strony wnioskującej o przeprowadzenie określonego dowodu.* (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 26 września 1966 r., II CR 314/66, OSNCP 1967, nr 2, poz. 39; z dnia 3 kwietnia 2001 r., I CKN 373/00, nie publ.; z dnia 17 kwietnia 2008 r., I CSK 543/07, nie publ.; i z dnia 27 czerwca 2014 r., I CSK 497/13, nie publ.). Taka sytuacja nie miała w sprawie miejsca, co jest równoznaczne z pozbawieniem skarżącej możliwości udowodnienia jej twierdzeń.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu Wyroku pod Sygn. Akt I C 135/10 wydanym dnia 20 stycznia 2011 r. wywiódł iż choć według art. 217 § 2 k.p.c., *sąd pominie środki dowodowe, jeżeli okoliczności sporne zostały już dostatecznie wyjaśnione lub jeżeli strona powołuje dowody jedynie dla zwłoki.* Art. 227 k.p.c. stanowi, że przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie. Z kolei według art. 378 § 1 in initio k.p.c., *sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji.* Zaś stosownie do art. 382 k.p.c., *sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym.* Z powołanych przepisów wynika, że *jakkolwiek sąd nie ma obowiązku przeprowadzenia wszystkich dowodów wskazanych przez stronę, to*

jednak odmowa dopuszczenia określonego dowodu nie należy do sfery swobodnego uznania sędziowskiego. W szczególności sąd nie może pominąć środków dowodowych na wskazywane przez stronę okoliczności, w przypadku, gdy nie zostały wyjaśnione sporne fakty mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 217 § 2 w związku z art. 227 k.p.c.). Wobec tego, sąd odwoławczy, jako sąd merytoryczny, rozpoznając sprawę w granicach apelacji, powinien uzupełnić postępowanie dowodowe w zakresie spornych faktów mających dla sprawy istotne znaczenie, a niewyjaśnionych przez sąd pierwszej instancji (art. 378 § 1 w związku z art. 382 k.p.c.). Sąd Okręgowy naruszył powołane wyżej przepisy przez to, że odmówił przeprowadzenia dowodów mających wyjaśnić prawdziwość twierdzeń powoda.

Jak zarzuca skarżący zarówno Sąd I jak i II instancji rozpoznając „sprawę” procedowały wyłącznie z założeniem, że stan faktyczny można ustalić za pomocą jednego z dokumentów przedłożonego przez stronę przeciwną, a na podstawie zaskarżonej normy prawnej oddalić można wszelkie środki dowodowe zmierzające do wykazania okoliczności przeciwnych, a uzasadniających powództwo.

Tymczasem zgodnie z Art. 2 Konstytucji Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej. Wypełniając normę Art. 2 Konstytucji określono m.in., że zgodnie z Art. 45 ust. 1 Konstytucji każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły Sąd.

W tym miejscu wskazać należy, że w/w przepisy Konstytucji pozostawiają ustawodawcy całkowitą swobodę w przedmiocie określenia przesłanek formalnych korzystania z instytucji sądu. Pozostaje jednak wyraźna dyspozycja Art. 45 Konstytucji nakazują rozpoznanie sprawy w sposób sprawiedliwy a jednocześnie w rozsądnym terminie.

Jeśli więc celem wypełnienia nakazu rozpoznania sprawy sądowej w rozsądnym terminie ustawodawca wprowadził mechanizmy, które w jego ocenie miały służyć sprawności postępowania – tj. możliwość pomijania dowodów powoływanych jedynie dla zwłoki, to niedopuszczalnym było jednocześnie wprowadzenie mechanizmu pozwalającego na dowolność kreowania materiału dowodowego przez Sąd, który ma być „arbitrem dla stron”, a nie „reżyserem” sporu.

Zarzucić należy iż skutkiem stosowania zaskarżonej normy prawnej jest oczywiste naruszenie prawa do sprawiedliwego rozpoznania sprawy sądowej przez Sąd powszechny. Dążenie ustawodawcy do maksymalnego przyspieszenia postępowania sądowego celem wydania wyroku „bez nieuzasadnionej zwłoki” nie może w demokratycznym państwie prawa być rozumiane jako uprawnienie do procedowania pobieżnie, z naruszeniem zasad równego traktowania stron procesu, przejawiającego się w oddalaniu wszelkich wniosków dowodowych (nawet tych zgłoszonych już w pozwie). Konstytucja nakazuje wydanie orzeczenia sprawiedliwego i bez zbędnej zwłoki, czyli w rozsądnym terminie, ale nie natychmiast na podstawie jedynie twierdzeń stron.

Zawarte w Art. 45 ust 1 Konstytucji pojęcie „sprawiedliwie” w połączeniu z pojęciem „bez nieuzasadnionej zwłoki ” winno być rozumiane w demokratycznym państwie prawa jako obowiązek takiego ukształtowania prawa procesowego, które pozwoli na rozpoznanie sprawy w sposób powszechnie rozumiany jako sprawiedliwy i w czasie właściwym do zgromadzenia materiału dowodowego powołanego przez obie strony procesu.

Przypomnieć w tym miejscu należy iż w wyroku Sygn. Akt SK 2/15 rozważając kwestie procedur w postępowaniach sądowych wskazał Trybunał Konstytucyjny, że *Formalne warunki dochodzenia praw przed sądem nie mogą także prowadzić do nieproporcjonalnego utrudnienia w korzystaniu z przewidzianych prawem środków odwoławczych. Posłużenie się rozwiązaniami nakładającymi na jednostkę wymogi formalne, które nie realizują celów identyfikowanych na gruncie konstytucyjnym może stanowić wyraz nadmiernego formalizmu. Ustawodawca nie może wprowadzać rozwiązań arbitralnych, ograniczających nadmiernie i bez istotnych racji prawa procesowe strony, których realizacja stanowi warunek prawidłowego i sprawiedliwego rozstrzygnięcia sprawy. Do naruszenia gwarancji konstytucyjnych związanych z prawem do sądu dochodzi m.in. wówczas, gdy ograniczenie uprawnień procesowych stron (strony) będzie **nieproporcjonalne dla realizacji takich celów jak zapewnienie większej efektywności postępowania czy szybkości, a jednocześnie uniemożliwiało właściwe zrównoważenie pozycji procesowej stron** (zob. wyroki z: 16 listopada 2011 r., sygn. SK 45/09, OTK ZU nr 9/A/2011, poz. 97, cz. III, pkt 6.2; 30 października 2012 r., sygn. SK 8/12, OTK ZU nr 9/A/2012, poz. 111, cz. III, pkt 3; 8 kwietnia 2014 r., sygn. SK 22/11, OTK ZU nr 4/A/2014, poz. 37, cz. III, pkt 3.1).*

*Zasada sprawiedliwości proceduralnej nie sprzeciwia się ustanawianiu procedur wymagających spełnienia przez jednostki określonych wymagań dla realizacji lub ochrony swoich praw. **Przyjęte procedury powinny mieć jednak charakter gwarancyjny, czyli nie ograniczać dochodzenia przyznanych wolności i praw, lecz je umożliwiać.** Oceniając przyjętą procedurę z punktu widzenia jej zgodności z zasadą sprawiedliwości (rzetelności) proceduralnej, należy wziąć pod uwagę także charakter i cel badanego postępowania. Niezgodność przepisów postępowania z zasadą sprawiedliwości proceduralnej następuje, gdy stopień ich sformalizowania, zamiast gwarantować, rzeczywiście ogranicza dochodzenie praw przez jednostki (zob. wyrok z 12 lipca 2011 r., sygn. SK 49/08, OTK ZU nr 6/A/2011, poz. 55, cz. III, pkt 5.1).*

W wyroku Trybunału z dnia 30 czerwca 2003 roku, Sygn. akt P 1/03 argumentowano, iż „*istota prawa do sądu nie wyczerpuje się w tym, że w danej sprawie orzeka właściwy sąd, który ma możliwość wydania przewidzianego przez prawo rozstrzygnięcia. Nie mniejsze znaczenie ma bowiem prawo do odpowiedniego ukształtowania procedury sądowej, zgodnie z wymogami sprawiedliwości i jawności* (wyrok TK z 4 lipca 2002 r., sygn. P 12/01, OTK ZU nr 4/A/2002, poz. 50)”.

Identyczne zapatrywanie w przedmiocie zakresu prawa do sądu wyraził Trybunał Konstytucyjny również w szeregu innych orzeczeń; tytułem przykładu wymienić można tu :

- postanowienie z dnia 14 listopada 2007 roku, Sygn. akt SK 53/06;

- wyrok z dnia 16 marca 1999 roku, sygn. akt SK 19/98, gdzie wskazano, iż „*na jego treść [prawa do sądu], inspirowaną zarówno poglądami doktryny, międzynarodowymi standardami praw człowieka zawartymi w art. 14 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych oraz w art. 6 ust. 1 Europejskiej konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, jak też dotychczasowym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego składa się w szczególności:*

⊙ *prawo dostępu do sądu, tj. prawo do uruchomienia procedury przed sądem – organem o określonej charakterystyce (niezależnym, bezstronnym i niezawisłym),*

⊙ *prawo do odpowiedniego ukształtowania procedury sądowej, zgodnie z wymogami sprawiedliwości i jawności oraz*

⊙ *prawo do wyroku sądowego, tj. prawo do uzyskania wiążącego rozstrzygnięcia danej sprawy przez sąd.*

- *Tak rozumianą treść prawa do sądu, w nawiązaniu do poglądów doktryny, TK określał i scharakteryzował już wcześniej w kilku swoich wywodach (orzeczenie z 8 kwietnia 1997 r., sygn. K. 14/96, wyrok z 9 czerwca 1998 r. sygn. K. 28/97, wyrok z 8 grudnia 1998 r. sygn. K. 41/97).” Analogiczne zapatrywanie przyjął również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 października 2012 roku, sygn. akt III CSK 12/12, Legalis („Prawo do sądu obejmuje nie tylko prawo dostępu do sądu ale też prawo do ukształtowania procedury zgodnego z wymogami sprawiedliwości i jawności.”).*

Skarżący zarzuca więc, że dyspozycja zaskarżonych przepisów KPC narusza istotę prawa do Sądu w demokratycznym państwie prawa, rozumianą jako prawo do sprawiedliwego traktowania stron procesu w sposób umożliwiający im przedstawienie dowodów na wysuwane twierdzenia.

W tym stanie rzeczy za sprzeczny z Art. 45 ust.1 Konstytucji uznać należy przepis, którego istota jest możliwość **swobodnego by nie rzecz dowolnego** dopuszczania materiału dowodowego przez Sąd rozpoznający powództwo.

Wskazać bowiem należy, że strona zgłaszając wnioski dowodowe musi mieć zawsze na względzie zasadę ciężaru dowodu wynikająca z Art. 6 K.C. oraz okoliczność, że jeden dowód powołany na określoną okoliczność może w sposób niezbyt dokładny lub tylko częściowy ukazywać faktyczny stan rzeczy. **Skoro tezy procesowe strony ma potwierdzać materiał dowodowy powołany przez obie strony procesu (a nie jeden dowód złożony przez jedną ze stron), to bezpodstawnym i naruszającym prawo do sprawiedliwego procesu określone w Art. 45 ust. 1 Konstytucji jest uprawnienie Sądu do swobodnego dobierania materiału dowodowego, i oddalania wniosków dowodowych, które w ocenie strony procesu mają znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.**

Ad.3. Wniosek o wydanie postanowienia tymczasowego odnośnie wstrzymania wykonalności orzeczeń.

Zgodnie z art. 79 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072, ze zm.; dalej: u.o.t.p. TK) Trybunał może wydać postanowienie tymczasowe o zawieszeniu lub wstrzymaniu wykonania orzeczenia w sprawie, której skarga konstytucyjna dotyczy, jeżeli wykonanie wyroku, decyzji lub innego rozstrzygnięcia mogłoby spowodować nicodwralne skutki, wiążące się z dużym uszczerbkiem dla skarżącego albo gdy przemawia za tym inny ważny interes skarżącego lub ważny interes publiczny.

Wobec przedstawionych zarzutów należy przyjąć, iż za tymczasowym zawieszeniem przemawia za tym ważny interes skarżącego, jak również interes publiczny. Kwestia ustalenia i stałości składu sędziowskiego i płynącej z tego naruszonej zasady prawa strony do sądu, jak również kwestia naruszonych zasad gromadzenia materiału dowodowego w stosunku do zasad konstytucyjnych.

Z tych względów skarga jest konieczna i uzasadniona.

Paulina Miśta-Grobarek

Załączniki:

- Orzeczenie I instancji wraz z uzasadnieniem;
- Orzeczenie II instancji wraz z uzasadnieniem;
- Pełnomocnictwo wraz z potwierdzeniem opłaty skarbowej;
- Odpisy skargi - 4 szt;